

RECENZJA

PRACY DOKTORSKIEJ

Pani

mgr. inż. **Magdy BIAŁKOWSKIEJ**

pt.:

„Służba leśna na obszarach ziem wschodnich Polski w latach 1924-1945”

wykonanej

w

Instytucie Badawczym Leśnictwa w Sękocinie Starym,

pod kierunkiem

Pana prof. dr. hab. **Tomasza BORECKIEGO** (promotora, em. pracownika SGGW w Warszawie)

i

Pana dr. **Kazimierza KRAJEWSKIEGO** (promotora pomocniczego, pracownika IPN w Warszawie)

Podstawą wykonania recenzji było pismo Sekretarza Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa Pani prof. dr hab. Doroty HILSZCZAŃSKIEJ z dnia 2 października 2023 roku w sprawie powołania mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej Pani mgr. inż. Magdy BIAŁKOWSKIEJ (RN-0000-322/2023).

Historia polskiego leśnictwa, losów leśników pomiędzy dwoma wojnami światowymi, mimo wydawania sukcesywnie różnych opracowań, nie jest i prawdopodobnie nigdy do końca nie będzie dobrze poznana. Nie żyją już bowiem bezpośredni bohaterowie i świadkowie tamtych czasów. Brakuje wielu dokumentów, a te które istnieją są rozproszone po całym świecie, w różnych (nie zawsze dostępnych) archiwach. Jednak wiele rodzin posiada często pamiątki po dziadkach, ojcach, synach, będących swoistymi okruchami historii. Dotarcie do nich, złożenie w pewną całość pozwala odtwarzać dzieje, składając się na obraz minionych wydarzeń. Nie jest to zadanie proste, łatwe i lekkie. Wymaga tytanicznej pracy, wręcz pasji, aby podjąć się takiego wyzwania w celu ocalenia pamięci i oddania holdu naszym przodkom ciężko doświadczonym w toku historycznych zawirowań.

Doktorantka podjęła się tego zadania w odniesieniu do losów leśników z ziem wschodnich Polski w latach 1924-1945. Dzięki Jej wytrwałości, dociekliwości i pracowitości powstała przedstawiona mi do recenzji rozprawa.

Liczy ona 184 strony wydruku komputerowego i jest podzielona na 10 rozdziałów, z których dwa (*Przegląd literatury* oraz *Wyniki*) mają jednostki strukturalne niższego rzędu. Udział ilościowy poszczególnych części stanowiących rozprawę jest następujący: 1. *Wstęp* – 4 strony; 2. *Cel pracy* – 2 strony; 3. *Metodyka badań* – 5 stron; 4. *Przegląd literatury* – 42 strony; 5. *Wyniki* – 66 stron; 6. *Podsumowanie* – 5 stron; 7. *Wnioski* – 1 strona; 8. *Aneksy* – 43 strony; 9. *Podziękowania* – 1 strona; 10. *Spis literatury* – 6 stron. Uzupełnieniem są strona tytułowa, oświadczenia promotora i autora pracy, streszczenia w języku polskim i angielskim oraz spis treści – łącznie 8 stron. Istniejące rozdziały wraz z ich treścią spełniają generalnie wymagania stawiane pracom naukowym. Generalnie, bo mam trzy drobne uwagi redakcyjne w tym zakresie. 1/ Podziękowania zazwyczaj nie są osobnym numerowanym rozdziałem, tylko występują najczęściej po stronie tytułowej, bez przypisywania im numeru. 2/ Aneksy powinny być umieszczone po zasadniczej części pracy – po spisie literatury. 3/ Każdy główny rozdział powinien zaczynać się od nowej strony.

Tytuł rozprawy zasadniczo odpowiada jej treści, która jest ilustrowana tabelami (11), rycinami (13) i aneksami (11). Elementy graficzne i zestawienia są czytelne, jednak nie zawsze są cytowane w pracy (patrz dalsze uwagi). Dobrze ilustrują jednak omawiane zagadnienia. Spis literatury liczy 76 pozycji (artykuły, monografie, rozdziały w monografiach, akty prawne, wydawnictwa okolicznościowe) oraz 101 dokumentów źródłowych pozyskanych z archiwów. Sama praca generalnie jest napisana poprawnym, prostym i czytelnym językiem umożliwiającym śledzenie za zrozumieniem kolejnych zagadnień. Jedyne w niektórych miejscach pojawiają się powtórzenia i literówki, a angielskie nazwy lepiej by było pisać kursywą. Są to drobne uwagi redakcyjne, które nie obniżają jednak jednoznacznie pozytywnej merytorycznej oceny pracy.

We *Wstępie* Doktorantka wprowadza czytelnika w przedmiotowe zagadnienia, prezentując pewne aspekty z historii Lasów Państwowych stanowiące tło podjętych przez nią badań. Zasygnalizowała także pewne cele badań („podjęto próbę przedstawienia w sposób chronologiczny zmian zachodzących podczas tworzenia granic administracyjnych dyrekcji Lasów Państwowych na terenach ziem wschodnich Polski”; „przedstawiono również pełen zbiór danych i charakterystykę utworzonych jednostek administracji leśnej”; „został opracowany rozdział o wszystkich dyrektorach Lasach Państwowych”; „przedstawiono także losy służby leśnej z dyrekcji Lasów Państwowych z Białowieży, Lwowa, Łucka, Siedlec i Wilna”). Powinny one jednak być wymienione w kolejnym rozdziale 2. *Cel pracy*, w którym podano kolejne cele szczegółowe. W obecnym układzie zadania badawcze są więc ujęte w dwóch rozdziałach, co trochę burzy odbiór sygnalizowanych do wykonania zadań.

Doktorantka napisała także, że „Materiały dotyczące poszczególnych dyrekcji Lasów Państwowych znajdujących się na ziemiach wschodnich Polski nie zostały do dnia dzisiejszego przedstawione w jednym opracowaniu...”. Jest to w dużej mierze prawda, ale przykładowo w 2021 roku profesor Ważyński wydał książkę pt. „Lasy Niepodległej w 1923 roku” w której można znaleźć pewne szczegółowe informacje m.in. o jednostkach Lasów Państwowych na ziemiach wschodnich i urzędnikach w nich zatrudnionych. Polecam gorąco Doktorantce to wydawnictwo.

Drobna uwaga redakcyjna - na stronie 13 cytowane jest dwukrotnie opracowanie Skowronka z 2009 roku – nie ma takiej pozycji w spisie literatury.

W rozdziale 2. *Cel pracy* podano trzy cele badań, które recenzent traktuje jako główne i wiodące – 1/ „przedstawienie utworzenia służby leśnej po odzyskaniu niepodległości przez Polskę na obszarach ziem wschodnich oraz przedstawienia problemu deportowanych leśników i ich rodzin w latach 1939-1941”; 2/ „opisanie oraz dokonanie analizy poszczególnych dyrekcji Lasów Państwowych znajdujących się na terenach wschodnich Polski”; 3/ „opisanie losów kresowych leśników, będących ofiarami zbrodni sowieckich”. Jednak pełen zakres podjętych badań, jak już sygnalizowano powyżej, tworzą nie tylko wymienione w tej części pracy cele, ale i zadania podane we *Wstępie*.

Drobna uwaga redakcyjna – wymieniając cele badań nie powinno się pisać „Celem pracy jest...”, tylko „Celem pracy było...” – badania, których wyniki prezentuje Doktorantka, są sprawą zamkniętą, zakończoną.

Kolejna uwaga – w tej części pracy pojawia się podsumowanie (!?) – „Podsumowując należy stwierdzić, że”. Nie powinno to być napisane w tym rozdziale! Wskazany akapit stanowi myśl, której treści należałoby oczekiwać w zupełnie innym miejscu (w rozdziale 6.).

W rozdziale 3. *Metodyka badań* Doktorantka wskazuje przede wszystkim na źródła z których korzystała, przeprowadzając w tym celu szeroką ich kwerendę. Szczególne uznanie należy się za dotarcie i wykorzystanie do badań oryginalnych materiałów archiwalnych oraz przeprowadzenie wywiadów z rodzinami leśników deportowanych na Syberię. Jest to niewątpliwie bardzo cenny walor recenzowanej rozprawy, warty wyraźnego podkreślenia.

Niepotrzebny jest jednak pierwszy akapit tłumaczący, że „tematyka dotycząca służby leśnej na terenach ziem wschodniej Polski w latach 1924-1945 nie została szczegółowo opracowana do dnia dzisiejszego”. Była już

bowiem o tym wzmianka we *Wstępie*, a w tej części pracy uwaga powinna być już tylko skupiona na metodzie badań.

Drobiazg redakcyjny - na stronie 17 w dwóch kolejnych akapitach powtarza się czterokrotnie różnie odmieniane słowo „zawiera”. Warto by było przeredagować ten fragment tekstu.

Na stronie 17 jest akapit poświęcony kalendarzom leśnym – cytując je nie podano lat publikacji [1926, 1927, 1928, 1929, 1935, 1937, 1939]. Podobnie w kolejnym akapicie wymieniono autorów wielu opracowań nie podając w nawiasach lat, w których wydali oni określone dzieło.

Na stronie 18 opisując kwestionariusz osobowy napisano, że „składał się on z 16 pytań takich jak:” – ten fragment zdania powinien chyba brzmieć „składał się on z 16 pytań wymienionych poniżej:”. Obecny zapis sugeruje, że Doktorantka wymienia tylko niektóre przykładowe pytania, a w rzeczywistości podała wszystkie wymienione w omawianym kwestionariuszu (co wynika z rycin 1 i 2).

W tej części pracy (od strony 18) pojawia się także po raz pierwszy (i powielany wielokrotnie w kolejnych rozdziałach) skrót „ZSRS”. Nie został on nigdzie wytłumaczony (a powstał zapewne z pierwszych liter nazwy Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich) i może budzić pewne rozterki u niektórych czytelników pamiętających jeszcze używaną w latach minionych w Polsce inną nazwę Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich i związany z tym skrót ZSRR. Nie jest to zarzut, tylko prośba, aby skrót był wyjaśniony w pierwszym miejscu, w którym został użyty.

Rozdział 4. *Przegląd literatury* podzielony został na osiem podrozdziałów, przybliżając kolejno zagadnienia związane z: podstawami prawnymi dla lasów państwowych; organizacją administracji Lasów Państwowych do i po 1924 roku; eksploatacją lasów; rozwojem i kształtowaniem się kadry leśnej; z Przynależeniem Wojskowym Leśników; zakończeniem działalności Lasów Państwowych w dwudziestolecie międzywojennym oraz z II wojną światową. Przedmiotowe zagadnienia omówiono bardzo szeroko i wnikliwie, umożliwiając z jednej strony poznanie przez czytelnika historycznego tła podjętych badań, a z drugiej strony Doktorantka udowadnia, że zyskała solidną podbudowę teoretyczną i merytoryczną do ich przeprowadzenia.

Pewne wątpliwości budzi tytuł podrozdziału 4.4. *Eksploatacja lasów*. Doktorantka użyła tego pojęcia opierając się na opracowaniach z 1921 i 1932 roku. Jednak większość informacji podanych w tej części pracy dotyczy kształtowania się powierzchni lasów i lesistości w Polsce. W drugiej, krótszej części uwaga została skupiona na Puszczy Białowieskiej i faktycznej jej eksploatacji. Zdaniem recenzenta przedmiotowe treści powinny więc być rozbite na dwie niezależne od siebie części, np. *Powierzchnia lasów i lesistość Polski* oraz *Problem eksploatacji Puszczy Białowieskiej*.

Kilka uwag redakcyjnych związanych z cytowaniem wskazanych źródeł.

Na stronie 22 cytowane jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 1924 roku – nie ma tego aktu prawnego w spisie literatury.

Na stronie 23 cytowane są dwa rozporządzenia z 1928 i 1930 roku – nie wiadomo jednak, czy Prezydenta RP, czy też Rady Ministrów?

Na stronie 24 cytowane jest Rozporządzenie Rady Ministrów z 1919 roku – nie ma tego aktu prawnego w spisie literatury.

Na stronie 25 jest odniesienie do sprawozdania Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych za lata 1919 i 1920 – nie ma tego dokumentu w spisie literatury.

Na stronie 25 jest odniesienie do aktu prawnego opublikowanego w Dz. Pr. P.P. 1919 nr 64 poz. 385 – jaki jest tytuł tego aktu, którego nie można także znaleźć w spisie literatury?

Na stronie 28 cytowane jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 1924 roku – nie ma tego aktu prawnego w spisie literatury.

Na stronach 35, 40, 42 podano źródła rycin 3, 4 i 5 nie wymienione w spisie literatury.

Na stronie 44 dwukrotnie cytowane są Echa leśne z 1932 roku – nie ma ich w spisie literatury.

Na stronie 48 jest odniesienie do statutu stowarzyszenia „Przynależenie wojskowe” z podaniem roku jego zatwierdzenia 1932, a w spisie literatury jest wskazany rok 1933 (?).

Na stronie 49 cytowany jest dwukrotnie, a na stronie 51 jednokrotnie Szczepański 2014 – nie ma takiego autora w spisie literatury – jest tylko Szczepaniuk 2014 (?).

Na stronie 54 dwukrotnie cytowane jest opracowanie Skowronka 2009 – nie ma takiej pozycji w spisie literatury.

Przy odniesieniach do aktów prawnych niepotrzebnie podawane są pełne dane źródłowe na które jest miejsce w spisie literatury. Natomiast przy cytowaniu wystarczy podać tytuł dokumentu, a w nawiasie rok jego publikacji.

Pojawiające się mapki (ryciny 3, 4, 5) oraz tabela 1 nie są cytowane w tekście pracy. Stanowią one jednak odpowiedni materiał ilustracyjny.

Na stronie 43 niezrozumiale w odbiorze jest zdanie „Dopiero podczas działalność niemieckiej, spowodował, że przystąpiono do jej wyrębu”.

Na stronie 43 w tabeli 1 niepotrzebnie podano pełne dane bibliograficzne opracowania Molendy z 1960 roku. Podobnie na stronie 52 w tabeli 2 zrobiono z pracą Staweckiego z 1971 roku, a na stronie 55 z dziełem Brody z 2006 roku. Na szczegóły bibliograficzne jest miejsce w spisie literatury, a w cytowaniu wystarczy podać tylko autora (ów) i rok publikacji.

Na stronie 44 jest napisane m.in. „oraz duża masa grubizny drzewostanów” – czy nie powinno być „oraz duża miąższość grubizny drzewostanów”?

Na stronie 45 drobna literówka, przy której można się ciepło uśmiechnąć – z podanych zapisów wynika bowiem, że Loreť podjął pracę w prywatnym biurze zarządzania lasu w ... 1097 roku (!).

Na stronie 49 zapisano, że „Dzięki temu prawnie można było przeprowadzić militaryzację pracowników”. Czy nie powinno być „Dzięki temu sprawnie można było przeprowadzić militaryzację pracowników”.

Wyniki Doktorantka przedstawiła w odniesieniu do charakterystyki dyrekcji Lasów Państwowych na obszarach ziem wschodnich Polski (podrozdział 5.1.) i zatrudnienia w nich pracowników (podrozdział 5.2.) oraz deportacji leśników (podrozdział 5.3.). Doktorantka potraktowała tę część pracy bardzo wnikliwie, szczegółowo prezentując i omawiając kolejne zagadnienia. Szczególne uznanie należy się za część poświęconą deportacji leśników, gdyż jej opracowanie wymagało „przeanalizowania tysięcy Personal Card Index oraz relacji i fragmentów pamiętników”. Tym samym była to zapewne najbardziej czasochłonna i pracochłonna część badań, potwierdzająca pasję i dociekliwość naukową Doktorantki.

Kilka uwag redakcyjnych. Podobnie jak w *Przeglądzie literatury* przy cytowaniu aktów prawnych niepotrzebnie podawane są pełne dane źródłowe. Na to jest miejsce w spisie literatury. Natomiast przy ich omawianiu wystarczy podać tytuł dokumentu, a w nawiasie rok jego publikacji.

Pojawiające się mapki (ryciny 6, 7) nie są cytowane w tekście pracy. Stanowią one jednak odpowiedni materiał ilustracyjny.

W przypisach na stronie 66 cytowany jest m.in. Molenda, jednak bez podania roku wydania publikacji.

W tabelach 4-6, 10 niepotrzebnie podawane są pełne dane bibliograficzne wykorzystanych do ich stworzenia źródłowych publikacji. Na to jest miejsce w spisie literatury, a w cytowaniu wystarczy podać tylko autora (ów) i rok w którym dzieło powstało.

W nagłówkach tabeli 5 na stronie 67 rozbito powierzchnie nadleśnictw m.in. na: do 5000 ha; 5000-10000 ha; 10000-15000 ha. Pytanie - gdzie konkretnie zaliczono by nadleśnictwa o powierzchni równej 5000 i 10000 ha? W obecnym zapisie istnieją po dwie możliwości.

Informacja o tabeli 6 pojawia się na stronie 67, a ona sama dopiero na stronie 70 – trochę za daleko od pierwszego jej omówienia.

Na stronie 73 w ostatnim akapicie pięciokrotnie użyto w różnej odmianie słowo „powierzchnia”. Warto by było przereklamować ten fragment tekstu.

Na stronie 81 Doktorantka napisała m.in., że: „W poszczególnych dyrekcjach można zauważyć stabilną kadre, a zmiany na stanowisku dyrektora są nieliczne, natomiast w innych dyrekcjach rotacje kadrowe zdarzały się dużo częściej”. Co się kryje pod pojęciem „poszczególnych dyrekcji” oraz „innych dyrekcji”? W obecnej postaci przytoczone zdanie nie jest w pełni zrozumiałe.

Rozdział 5.2.1. *Dyrektorzy w dwudziestoleciu międzywojennym* powstał „... w celu dokonania jak najdokładniejszej analizy zatrudnienia w Lasach Państwowych oraz przedstawienia rotacji kadrowej....(strona 12). Temat badań dotyczył jednak wschodnich dyrekcji Lasów Państwowych, których dyrektorów przedstawiono w kolejnym rozdziale 5.2.2. *Dyrektorzy Dyrekcji Wschodnich*. Tak więc rozdział 5.2.1. mógłby nie powstać, bo część danych została powtórzona (np. tabele 7 i 8), a pozostałe informacje nie odnoszą się do ziem wschodnich.

Na stronie 84 cytowany jest m.in. Broda 2006. Ze spisu literatury wynika, że wskazany autor w tym roku wydał pięć opracowań. Które jest więc wymienione we wskazanym miejscu?

Na stronie 88 pojawiły się elementy metody badań (akapit zaczynający się do słów „Personal Card Index...”), co stanowi z jednej strony powtórzenie pewnych treści rozdziału 3, a po drugie w *Wynikach* nie powinno to mieć miejsca.

W tytułach tabel 9-11 warto by było dopisać, że zebrane dane dotyczą leśników z terenów ziem wschodnich. Jest o tym mowa na stronie 88, ale tytuł tabeli nie powinien wzbudzać wątpliwości czytelnika zwłaszcza takiego, którego uwaga skupia się głównie na rycinach i zestawieniach.

Do rozważania jest także propozycja, aby w tabelach 9 i 10 zamiast pustych pól w kolumnie „rok urodzenia”, a w tabeli 11 w kolumnach „Imię” i „Zawód”, pojawiła się informacja „brak danych” lub „b.d.”,

Tabele 7-11 wykraczają objętościowo poza jedną stronę. Szkoda, że nie przeniesiono automatycznie ich nagłówków na każdej stronie, na której są one prezentowane (tabele 7, 9, 10, 11) lub nie umieszczono ich na jednej stronie (tabela 8).

Ryciny 8-13 nie mają odniesienia w tekście rozprawy mimo, że stanowią właściwą ilustrację prezentowanych zagadnień.

Można się zastanowić, czy informacje podana na stronach 108-122 nie powinny być osobnym podrozdziałem lub przesunięte na koniec podrozdziału 5.3. Wszak na stronie 108 zapisano „W uzupełnieniu dotychczasowych zbiorów znaczącą rolę odegrały spotkania z rodzinami leśników, których spotkał okrutny los”. Wyniki tych rozmów umieszczono jednak pomiędzy dwoma zbiorami, podanymi w tabelach 9 i 10 (jeden zbiór) oraz tabeli 11 (drugi zbiór), co zdaniem recenzenta rozbija przekaz prezentowanych myśli i nieco burzy logiczny układ prezentowanych treści.

Na stronie 128 napisano, że „na Syberię podczas wszystkich deportacji wywieziono łącznie 971 leśników”. Zbiorcza lista została przedstawiona w aneksie 11. Domniemywam, że powstała ona z danych pokazanych w tabelach 9, 10 i 11. Jeśli tak, to powinna ona liczyć 1037 nazwisk (413+380+244). Skąd ta rozbieżność 66 osób? Czy tłumaczy ją zapis „Leśnicy, których imiona i nazwiska powtarzały się w tabelach i była co do nich pewność, że dotyczą tych samych osób zostały uwzględnione tylko raz”. Jeśli tak, to czy takie osoby nie powinny być specjalnie wyróżnione w tabelach 9-11?

Podsumowanie stanowi logiczną syntezę przeprowadzonych wcześniej analiz, a całość kończą *Wnioski*, które zdaniem recenzenta nimi jednak nie są. Są to bowiem najważniejsze myśli płynące z przeprowadzonych badań i rozważań. Powinny więc one stanowić zakończenie rozdziału 6. *Podsumowanie*, a nie oddzielną jednostkę rozprawy.

Aneksy, będące treścią rozdziału 8, nie powinny być przed, tylko po spisie literatury, który to wykaz jest integralną częścią pracy naukowej, podawanym w zasadniczej części pracy, a aneksy są tylko dodatkiem, materiałem uzupełniającym, którego miejsce jest na końcu opracowania.

Kilka uwag. *Aneksy* 1-5 pokazane w kolejnych tabelach mają te same tłumaczenie odnośnie wykazu nadleśnictw i źródła danych. Zajmują one trochę miejsca, stąd właściwym byłoby podanie pełnej treści przypisu 12 i źródła pozyskanych danych w aneksie 1, a w kolejnych aneksach (2-5) wystarczyło by podać informację np. „Objaśnienia jak w aneksie 1”. Podobna sprawa dotyczy aneksów 6-8 – pełna informacja o źródle pozyskanych danych powinna być zamieszczona przy aneksie 6, a przy kolejnych wystarczyłoby napisać „Objaśnienia jak w aneksie 6”.

W Aneksie 11 zamiast pustych pól w kolumnach „Imię” i „Zawód” powinien być zapis „Brak danych” lub „b.d.”.

Ponadto każdy aneks powinien zaczynać się od nowej strony.

Tabele stanowiące aneksy są obszerne. Szkoda, że nie przeniesiono automatycznie ich nagłówków na każdej stronie, na której są one prezentowane.

Literatura stanowiąca treść rozdziału 10 powinna być podana po *Wnioskach*, co uzasadniono przy komentarzach do *Aneksów*. Wykaz tworzą dokumenty źródłowe, akty prawne, monografie i rozdziały w monografiach,

wydawnictwa okolicznościowe, artykuły naukowe. Recenzent podzielił by ten materiał na trzy odrębne grupy: 1/ wydawnictwa recenzowane (monografie, rozdziały w monografiach, artykuły naukowe); 2/ wydawnictwa okolicznościowe; 3/ akty prawne. Wprowadzi to pewną przejrzystość i ład oraz ułatwi czytelnikowi odbiór przedmiotowych treści.

Uwagi redakcyjne.

W przypadku rozdziałów w monografiach (np. Broda 2006a, b, c, d, e; Grzywacz 2010; Gwiazdowicz i Matulewska 2020; Orłoś 1967) nie podano pod czyją redakcją powstała dana wieloautorska książka.

Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 roku... (strona 182) powinna być wymieniona w innym miejscu, zgodnie z alfabetem.

Rozporządzenie RM z dnia 8 lipca 1932 roku powinno być podane w innym miejscu, zgodnie z chronologią wydawania takich dokumentów.

Opracowanie Skowronka z 2016 roku powinno być wskazane przed (a nie po) Skowronek 2018.

Praca Szkillądzia z 1972 roku powinna być wymieniona przed (a nie po) Szkillądź 1974.

PODSUMOWANIE

Recenzowana rozprawa doktorska jest oryginalnym opracowaniem naukowym poruszającym bardzo trudny, ważny, ale jednocześnie delikatny problem badawczy. Przybliżając historie leśników z ziem wschodnich Rzeczypospolitej, opisane na podstawie wyników bardzo szerokiej kwerendy materiałów archiwalnych i przeprowadzonych wywiadów, udało się Doktorantce wyjaśnić i uporządkować niektóre fakty. Można żałować, że tylko niektóre. Istnieje bowiem świadomość, że wiele ludzkich losów nadal pozostaje nieznanymi. Nie jest to zarzut względem Doktorantki! Wręcz przeciwnie! Zainteresowania badawcze i pasja naukowa Pani Białkowskiej zasługują na wyrazy szczególnego uznania. Z zebranych z dużym trudem „historycznych okrucich” udało się Jej stworzyć dzieło, które w możliwie pełny sposób odpowiedziało na postawione cele badań. Ciągły niedosyt wiedzy może być natomiast bodźcem do kolejnych poszukiwań i badań. A sygnalizowane wcześniej pewne niedociągnięcia (głównie o charakterze technicznym, redakcyjnym) nie umniejszają w żaden sposób wartości merytorycznej pracy. Po uwzględnieniu uwag recenzenta oraz pewnym przereklamowaniu i uporządkowaniu pracy powinna być wydana monografia naukowa. Stanowić ona będzie cenne źródło informacji w temacie podjętych badań, których niewątpliwą zaletą jest fakt, że dzięki nim ocalono dla potomnych wiedzę o czasach minionych, jakże traumatycznych i ciężkich dla leśników.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pana mgr. inż. Magdy BIAŁKOWSKIEJ pt. „Służba leśna na obszarach ziem wschodnich Polski w latach 1924-1945” spełnia wymogi określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.), co upoważnia mnie do przedłożenia Radzie Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa w Sękocinie Starym wniosku o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

